

Pázmány Law Working Papers

2014/20

Szilágyi Pál

A Törvényszék CISAC ítélete

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Pázmány Péter Catholic University Budapest
<http://www.plwp.iak.ppke.hu/>

A Törvényszék CISAC ítélete: Reflexiók a CISAC ügy kritikáira¹

1. Bevezetés

2013. április 12-én a Törvényszék meghozta ítéletét a CISAC kontra Európai Bizottság ügyben.² Az ügy előzménye, hogy az Európai Bizottság határozatában³ marasztalt 24 közös jogkezelőt. A közös jogkezelők Európai Bizottság által megállapított jogsértése lényegében az alábbiak szerint foglalható össze. Az International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC) kidolgozott egy modell szerződést a közös képviseltek közötti megállapodásra, amelyet a közös jogkezelők lényegében kivétel nélkül átvettek. Ez a minta szerződés ugyanakkor olyan kikötéseket tartalmazott, amelyek az Európai Bizottság szerint versenykorlátozáshoz vezettek.

Magyarországon több átfogó feldolgozása is megszületett a közös jogkezelés kérdéskörének, kifejezetten versenyjogi szempontból is készült egy átfogó tanulmány.⁴ Jelen tanulmány szerzője aktívan részt vett a hivatkozott mű elkészítésében, így az ott feldolgozott szakirodalmat és a levont következtetéseket itt lényegében nem ismételtem meg, hanem pusztán utalok a tanulmányra. A szerzők akkor a tanulmányukban röviden az alábbi megállapításokra jutottak. A szerzői jogi jogvédelmi intézmények és eszközök a jelenlegi szabályozási rendszer

¹ A tanulmány a Pázmány Péter Katolikus Egyetem TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0002. sz. projektje (A tudományos kutatások kibontakoztatása a PPKE-n) támogatásával készült.

² T-442/08. sz. International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC) v European Commission ügyben 12 April 2013-án hozott ítélet [ECR 2013. 00000.o.]

³ A Bizottság határozatának összefoglalója (2008. július 16.) az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám COMP/C-2/38.698 – CISAC) (az értesítés a C(2008) 3435 végleges számú dokumentummal történt) HL C 323., 2008.12.18., 12—13. o.

⁴ BOYTHA GYÖRGY, et al.: A szerzői jogok közös kezelésének versenyjogi vonatkozásai – Különös tekintettel a technikai fejlődés által támasztott kihívásokra. Url: http://www.versenyjog.com/images/files/WP/CLRC_WP_2008_1.pdf. Lásd azonban még pl. LÁNCIDI PÉTER: *Collective Management of Music Rights and Competition Policy in the European Union*. (doktori értekezés) University of Pécs Faculty of Law, 2010.

kialakulásakor a szerzők érdekében bevezettek bizonyos korlátozásokat, amelyek összességében a szerzők és az általuk alkotott művek védelmét, pontosabban érdekét szolgálták. Nyilvánvalóan ennek haszonélvezői voltak többek között a közös jogkezelők, amelyek tevékenysége nélkül elképzelhetetlen lett volna a hatékony jogvédelem, különösen a jogos felhasználások ellenőrzése. Jelenleg ugyanakkor úgy tűnik nincs kialakult konszenzus, hogy mi a megfelelő egyensúly a tulajdonjogi szellemi tulajdon védelem és a közérdek között. A közgazdászok túlnyomórészt egyetértenek abban, hogy a szellemi alkotások piaca önmagában nem hatékony, továbbá a szerzői jog csak részben képes megteremteni az érdekellentétek közötti egyensúlyt a jogosultak és a felhasználók között, és végezetül, hogy a jogosulatlan másolás akár növelheti is a társadalmi hasznot. Továbbá a technológiai fejlődés állandóan felborítja az egyensúlyt az ösztönző erő és a hozzáférés, a szerzői jogok kezelésének költségei és az önszegélyezés között. Sok természetes monopólium lebontásához hasonlóan, jelen esetben is szükség lehet arra, hogy a jogalkotó vagy a jogalkalmazó hatóság a beavatkozásával elősegítse új üzleti modellek felbukkanását, amelyek megmérettethetnek.

Jelen tanulmányban a CISAC ügy nyomán vizsgáljuk meg a szerzői jogok közös kezelésének egyes versenyjogi aspektusait.

2. A Bizottság határozata

2004-ig a CISAC-mintaszerződés egyik záradéka úgy rendelkezett, hogy a másik fél beleegyezése nélkül a szerződésre lépő közös jogkezelő szervezetek egyike sem fogadhat tagjává olyan szerzőt, aki a másik szervezet tagja, vagy aki olyan ország állampolgára, ahol a másik jogkezelő szervezet működik.⁵ Ezzel lényegében a szerzők felé fennálló versenyt korlátozták a közös jogkezelők az Európai Bizottság szerint.

A CISAC-mintaszerződésben szereplő kizárólagossági záradék lényege, hogy egy közös jogkezelő szervezet felhatalmaz egy másik közös jogkezelő szervezetet arra, hogy kizárólagos alapon engedélyezze és igazgassa repertoárját az utóbbi szervezet területén. A CISAC-mintaszerződés 1996-ig tartalmazta ezt a záradékot, és 17 közös jogkezelő szervezet kölcsönös képviseleti megállapodásában is benne volt a záradék. A záradék megakadályozza, hogy egy

⁵ A Bizottság határozatának összefoglalója (2008. július 16.) az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám COMP/C-2/38.698 – CISAC) (az értesítés a C(2008) 3435 végleges számú dokumentummal történt) HL C 323., 2008.12.18., 12—13. o. 6. bekezdés.

közös jogkezelő szervezet saját repertoárját más területeken engedélyezze, illetve hogy egy másik közös jogkezelő szervezet ugyanezt a repertoárt a hazai közös jogkezelő szervezet területén képviselhesse. Következésképpen a közös jogkezelő szervezetek kölcsönösen biztosítják egymásnak a hazai piacukon a kereskedelmi felhasználóknak – így műsorszolgáltatóknak és online tartalomszolgáltatóknak – nyújtott engedélyek monopóliumát. E kizárólagossági záradék korlátozza a közös jogkezelő szervezetek közötti piaci versenyt a kereskedelmi felhasználók számára biztosított nyilvános előadási jogok területén.⁶

Végezetül a határozat a közös jogkezelő szervezetek közötti, szigorú területi elhatároláshoz kapcsolódó összehangolt magatartást is kifogásolta. Kölcsönös képviseleti megállapodásaikon keresztül valamennyi közös jogkezelő szervezet az adott másik közös jogkezelő szervezet hazai területére korlátozza repertoárja engedélyezési jogát. A hazai terület szisztematikus elhatárolása összehangolt magatartásnak számít, mivel nem magyarázható egyéni piaci magatartással, vagy az engedélyező és a kereskedelmi felhasználó közötti földrajzi közelség feltételezett igényével. A határozat megjegyzi, hogy az internetes, műholdas vagy kábeles műsorszolgáltatási engedély használatának ellenőrzésére a helyszínen való jelenlét nem szükséges. Következésképpen a közös jogkezelő szervezetek technikailag képesek lennének több országra érvényes engedélyeket kibocsátani, az egységes és szisztematikus területi elhatárolás azonban megakadályozza, hogy a közös jogkezelő szervezetek több országra érvényes multirepertoár engedélyeket nyújtsanak a kereskedelmi felhasználóknak. A határozat továbbá megállapítja, hogy az összehangolt magatartás objektíve nem szükséges annak biztosítására, hogy a közös jogkezelő szervezetek egymásnak kölcsönös felhatalmazást nyújtsanak.⁷

3. Az Európai Bizottság határozatának kritikája

⁶ A Bizottság határozatának összefoglalója (2008. július 16.) az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám COMP/C-2/38.698 – CISAC) (az értesítés a C(2008) 3435 végleges számú dokumentummal történt) HL C 323., 2008.12.18., 12—13. o. 7. bekezdés.

⁷ A Bizottság határozatának összefoglalója (2008. július 16.) az EK-Szerződés 81. cikke és az EGT-megállapodás 53. cikke szerinti eljárásról (Ügyszám COMP/C-2/38.698 – CISAC) (az értesítés a C(2008) 3435 végleges számú dokumentummal történt) HL C 323., 2008.12.18., 12—13. o. 8. bekezdés.

Az Európai Bizottság határozatát igen erőteljes kritika éri folyamatosan, elsősorban a közös jogkezelők, másodsorban a szerzői joggal foglalkozók részéről.⁸ A közös jogkezelők érvének általában a lényege, hogy a közös jogkezelés nem egy egyszerű szolgáltatás, hanem egy olyan tevékenység, amely során a közös jogkezelők ellátják a szerzők érdekeinek képviseletét, továbbá gondoskodnak kulturális feladatokról⁹ is. A közös jogkezelési rendszer melletti érvek közül az egyik legjelentősebb, hogy a szerzői jogok hatékony ellenőrzését a helyben működő közös jogkezelők tudják csak ellátni. A rendszer megbontása veszélyezteti mind azt, hogy világszintű repertoárra kapjon valaki felhasználási jogot, mind azt, hogy a szerzők megfelelő ellenértéket kapjanak az alkotásukért cserébe.

4. A kritikák kritikája

Az Európai Bizottság határozata igen jelentős lépés a fogyasztói jólét növelése érdekében¹⁰, míg a Törvényszék ítélete üdvözlendő lépés a bizonyítási teher és az összehangolt magatartás megállapítására vonatkozó joggyakorlat tisztázásához. Utóbbi kérdés vizsgálata nem tárgya ennek a tanulmánynak.

Az elején érdemes leszögezni azt, hogy az Európai Bizottság határozata nem érinti az ún. off-line, azaz a hagyományos terjesztését, kezelését a műveknek. A határozat kizárólag az on-line esetekre vonatkozott. Hovatovább, az Európai Bizottság még csak nem is kritizálta a hagyományos kölcsönös értékesítési záradékokat, valamint annak szükségességét, hogy a közös jogkezelőknek együtt kell működniük. A közös jogkezelők érvelése az off-line közös

⁸ Lásd pl. GYERTYÁNFY PÉTER: Tévúton az európai közös jogkezelés. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 2009/6.

⁹ Lásd még pl. GRABER CHRISTOPH B, Collective rights management, competition, policy and cultural diversity: EU lawmaking at a crossroads. Lucerne: University of Lucerne 2012. és HILTY RETO M – NÉRISSON SYLVIE: 20. Collective copyright management. *Handbook on the Digital Creative Economy*, 2013/

¹⁰ A fogyasztói jólét és a versenyjog közötti összefüggésre lásd pl. HERTFELDER JOHANNES: *Die consumer welfare im europäischen Wettbewerbsrecht - Eine Analyse der Rechtspraxis der Kommission und der europäischen Gerichte*. Baden-Baden, Nomos, 2010., KALBFLEISCH PIETER: Aiming for Alliance: Competition Law and Consumer Welfare. *Journal of European Competition Law & Practice*, 2011/2., vagy FAULL JONATHAN – NIKPAY ALI (szerk.): *Faull & Nikpay, the EU Law of Competition*. Oxford University Press, 3 – 37.

jogkezelés vonatkozásában társadalmi oldalról megalapozott, nem véletlen, hogy a joggyakorlat e tekintetben alapjában véve kedvező.¹¹

A versenypolitika legújabbán – legalább szavak szintjén – a fogyasztói jólét növelését tűzi zászlajára szinte a világ minden táján. A fogyasztók pedig nem mások, mint a végső fogyasztók, akik a terméket megvásárolják vagy a szolgáltatást végül igénybe veszik. Pusztán erről az oldalról szemlélve a közös jogkezelés jelenlegi rendszere – mind off-line, mind online esetben – egy olyan rendszert eredményez, ahol is a közös jogkezelők közötti megállapodásnak köszönhetően a fogyasztók többet fizetnek a termékért, mint amelyet versenyfeltételek esetén fizetniük kellene. Lényegében nem más, mint a kartellek esetén jól ismert jövedelemtranszfer a fogyasztóktól, a közös jogkezelőkhöz, majd ideális esetben a szerzőkhöz, előadókhöz. Ha a cementiparban történik hasonló rendszer működtetése, azért a versenyhatóságok igen súlyos szankciókat szabnak ki. A szerzői joggal foglalkozók által felhozott érvek ezen a szinten (a szolgáltatás jellege maga) nem tartalmaz olyan kifejezett sajátosságot, amely sok más szolgáltatástól olyan mértékben megkülönbözteti ezt a szolgáltatást, amely miatt a szolgáltatásra egyedi versenyjogi szabályok alkalmazása esetleg indokolt lenne. Az uniós versenyjogi joggyakorlatot figyelembe véve azonban e kérdés megítélése mindenképpen kétséges. Egy-egy versenykorlátozó magatartás esetén a kimentési lehetőségek igen korlátozottak.¹² A szerzői jogok közös kezelése kapcsán egy járható út lenne a Wouters¹³ és a Mecca-Medina¹⁴ ügyek alapján az EUMSZ 101. cikke alól alapjában kivenni a közös jogkezelési tevékenységet, azonban az online tartalmak esetén ez nem lenne indokolt. Míg az offline tartalom esetén valóban számos kihívás előtt áll egy-egy szerző, az online platformok esetén azonban egy-egy szerző digitálisan védett tartalmaz megfelelően tud értékesíteni, illetve annak értékesítése gyakorlatilag „darab számra” pontosan követhető. Az az érv pedig, hogy

¹¹ Lásd részletesen BOYTHA, et al.: *Url*:

¹² Lásd pl. EURÓPAI BIZOTTSÁG: *Guidelines on the application of Article 81(3) of the Treaty*. HL 97-118. o.

¹³ C-309/99. sz. J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh és Price Waterhouse Belastingadviseurs BV kontra Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten, Raad van de Balies van de Europese Gemeenschap részvételével ügyben 2002. február 19.-án hozott ítélet [EBHT 2002. I-01577.o.]

¹⁴ C-519/04 P. sz. David Meca-Medina és Igor Majcen kontra az Európai Közösségek Bizottsága ügyben 2006. július 18.-án hozott ítélet [EBHT 2006. I-06991.o.]

vélelmezzük egy-egy társadalomról az alapvető kirminális magatartást és ennek díjait a jogszerű felhasználókkal fizettetjük meg, megbukni látszik az Európai Bíróság előtt.¹⁵ A nevezett ügyben az Európai Bíróság elég határozottan fogalmazott a kérdésben: különbséget kell tenni a jogszerű és a jogellenes magatartások között és a méltányos díjazásra vonatkozó igény nem terhelhető a legálisan működő jogalanyokra. Az Európai Bíróság megfogalmazásában:

„[...] az érintett tagállam által bevezetett díjazási rendszernek megfelelő egyensúlyt kell biztosítania a méltányos díjazásban részesülő szerzők, valamint a védelem alatt álló művek felhasználóinak jogai és érdekei között.

Márpedig a magáncélú másolat utáni díjjal kapcsolatos, [...] rendszer, mely a jogosultaknak járó méltányos díjazás kiszámításakor nem tesz különbséget aszerint, hogy a magáncélú többszörözés alapjául szolgáló forrás jogszerű, vagy jogellenes, nem tartja tiszteletben az előző pontban említett megfelelő egyensúlyt.”¹⁶

Az Európai Bizottság, amikor egyes szektorokat, iparágakat vizsgálat tárgyává tesz, akkor az adott szektor képviselői általában ezt súlyos sérelemként élik meg, amely természetes, hiszen a modern demokráciák alapját képező rendszerben – piaci versenyen alapuló gazdaság – megszűnik a lehetőségük, hogy a fogyasztóktól olyan felárat kérjenek, amelyet egyébként nem érhetnének el. Igen egyszerűen fogalmazva, míg a fogyasztók jobban járnak, addig ők rosszabbul. Így történt ez az ügyvédek esetén, történik a közjegyzők vonatkozásában, vagy bármely liberalizált iparágban. Bár az európai közös jogkezelési rendszer védelmezői szeretik hangsúlyozni, hogy a közös jogkezelési rendszer egy olyan rendszer, amely jelenleg optimális és csak ez képes biztosítani a megfelelő védelmet, az Egyesül Államokban igencsak jól működik a versenyen alapuló közös jogkezelés, valamint a szerzői jogok védelme és így létező és működő cáfolata az Európai Unióban működő közös jogkezelési rendszer kizárólagosságának. Természetesen eltérő kulturális hagyományok indokolták és indokolják a különbségtételt, de éppen az online médiafogyasztás okán az online tartalmak esetén a jelenlegi rendszer bizonyosan indokolatlan. Bár számos előnye van a közös jogkezelés európai

¹⁵ C-435/12. sz. ACI Adam BV és társai kontra Stichting de ThuisKopie és Stichting Onderhandelingen ThuisKopie vergoeding ügyben 2014. április 10.-án hozott ítélet [EBHT 2014. 00000.o.]

¹⁶ ACI Adam BV és társai kontra Stichting de ThuisKopie és Stichting Onderhandelingen ThuisKopie vergoeding 53 – 54. pontok.

rendszerének, mi versenypolitikai oldalról vizsgáljuk, amely szempontból egyértelműen az amerikai rendszer a versenykonformabb. Éppen ezért társadalmilag kisebb költségekkel, és a fogyasztók számára egyértelmű előnyökkel járna akár egy NAV által ellenőrzött jogkövetés is, mint ahogy pl. a szoftverek esetén ez nem példa nélküli.¹⁷

Az Európai Bizottság határozatára vetítve az előző bekezdések gondolatmenetét, kijelenthető, hogy az online disztribúció esetén lényegében egyik olyan érv sem állja meg talán a helyét, amelyet a közös jogkezelő rendszer védelme érdekében felhoznak az Európai Bizottság határozatának kritikájaként a Törvényszék előtt, a közös jogkezelők.

A modern technológiák mellett lényegében szinte elhanyagolható költséggel oldható meg a művek terjesztése, sőt a felhasználás nyomon követése is. A közös jogkezelési rendszer melletti egyik érv, hogy a közös jogkezelők beszedik hatékonyan a szerzői jogdíjakat, majd eljuttatják a szerzőnek. Köztudomású, hogy ez a rendszer egy fikción alapul, hiszen egyrészt a közös jogkezelők működési költségeit levonják a szerzők jogdíjából, továbbá ezerszám játszanak olyan szerzőktől is zeneszámokat, amelyek a hagyományos rendszerben nem nevesítettek, így sosem jutnak hozzá a szerzők, előadók az őket egyébként megillető jogdíjhoz. Ehhez képest egy közvetlen rendszer, ahol az adott szerzőtől megvásárolom akár közvetlenül, akár egy iTunes szerű rendszerben a felhasználási jogot, lényegesen hatékonyabb és a jogdíj is ahhoz kerül, akit megillet. A fogyasztók körében igencsak népszerűek az átalány díjas szolgáltatások (pl. Google Zene Áruház, Deezer), amelyek esetén mind a letöltések, mind a lejátszások is jól nyomon követhetőek. Sem technikai akadály, sem elvi akadály nem lehetne, hogy egy hasonló rendszer létesüljön a felhasználási jogok megvásárlására és nyomon követésére. Összefoglalva, igen jelentős társadalmi költségeket lehetne megtakarítani azzal, ha a közös jogkezelők közvetítő szerepe megszűnik a rendszerben, elég csak Coase tranzakciós költségelméletére gondolni itt.

Második gyakori érv a közös jogkezelési rendszer jelenlegi formája mellett, hogy helyi szinten a helyi közös jogkezelők képesek hatékonyan felderíteni a jogsértéseket. Mára lényegében nagytóval kell keresni olyan statisztikákat, amelyek cáfolják azt, hogy amennyiben elfogadható áron kínálják pl. a zenei műveket, akkor az adott piacon jelentős lenne a jogsértés mértéke, illetve az ne mutatna jelentősen csökkenő tendenciát. Lényegében a legtöbb komolyabb statisztika azt támasztja alá, hogy ahol bevezették a jogszerű és ésszerű áron történő

¹⁷ A szolgáltatás díjának a szerzők részére történő meg nem fizetése az lényegében adóhiányt keletkeztet, hiszen az utána fizetendő közterheket így szintén elmulasztják megfizetni.

zenefelhasználás lehetőségét, ott drámaian visszaesett a jogsértések száma. Nehezen cáfolható az a tézis, hogy a helyi közös jogkezelők helyi szinten hatékonyabban tudják felderíteni a jogsértéseket, mint másik országban honos közös jogkezelők. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a jelenlegi rendszer fenntartása indokolt, hiszen rossz a nevező amelyhez viszonyítunk. Az Európai Bizottság is azt vetette fel, hogy a közös jogkezelési tevékenység e része szimpla szolgáltatásként is nyújtható a közös jogkezelők által egymásnak. Megfelelő pénzügyi érdekeltségi rendszer esetén egy ilyen rendszer hatékonyan működtethető. Tekintettel arra, hogy a felhasználási jog megvásárlása állami bevételeket is érint (adófizetés) a gyakorlatban lényegesen hatékonyabb rendszerként működtethető lenne a felhasználási jogok ellenőrzése pl. az adóhatóság bevonásával. mint ahogy arra fentebb utaltunk. A szoftverek esetén mindez már működőképesnek bizonyult, nincs olyan jellegzetessége a zenei felhasználásnak, amely miatt e területen nem lehetne alkalmazni ugyan ezt a rendszert. A kérdés nem az, hogy a jelenlegi rendszer jól működik-e, hanem, hogy van-e olyan rendszer, amely versenykorlátozás nélkül vagy kevesebb versenykorlátozással, képes lenne a fogyasztók érdekében jobb megoldást biztosítani. E kérdésre pedig egyértelmű igennel tudunk válaszolni.

Egy további gyakori érv, hogy közös jogkezelők ellátnak kulturális feladatot is. Álláspontom szerint ez az érv nem indokolhatja azt, hogy a fogyasztói jólétet kartellezés útján csökkentsék a szerzők, előadók – akár közvetlenül, akár közös jogkezelők útján. A kultúra támogatása a magánszektorban önkéntes, az állami szektorban feladat. Ha a közös jogkezelés esetén elfogadható ez az érv, akkor logikailag semmiben nem különbözne egy olyan cementkartelltől, amelyben a kartellezők vállalják, hogy támogatják a szegény útépítő kisvállalkozásokat és azok minimálbéren dolgozó munkatársait. Az egyik kulturális, a másik pedig szociális jellegű feladat ellátása lenne. Magyarországon példának okáért jó irányba indult el a változás e téren, hiszen az üres kazetta jogdíjak esetén az állam elkezdte átvenni a feladatot és saját maga szétosztani a forrásokat. Lényegesen tisztább, társadalmilag elfogadottabb és vélhetően hatékonyabb is lenne egy olyan rendszer, amelyben az állam gondoskodik a források begyűjtéséről és a felhasználások ellenőrzéséről. Az állam ez esetben a célzott bevételeket célzott támogatásokra fordítva látná el a kulturális feladatait és nem lenne szükséges felhatalmazni piaci magánszereplőket olyan kartellre, amely csökkenti a fogyasztói jólétet.

Az Európai Bizottság határozatában az online felhasználások kapcsán, megtiltotta kizárólagos tagsági korlátozásokat és a kölcsönös kizárólagossági záradékokat. A Törvényszék ezek tekintetében nem semmisítette meg a határozatot. Az összehangolt magatartás vonatkozásában, elsősorban bizonyítottság hiányában ugyanakkor részben megsemmisítette a határozatot.

A közös jogkezelési rendszer átalakulóban van és egyes közös jogkezelők már aktívan dolgoznak azon, hogy mint egy piaci szolgáltatás végezzék a tevékenységüket, hiszen az Európai Bizottság elég egyértelművé tette, hogy a fogyasztói jólét növelése érdekében nem kívánja tovább engedni fennmaradni a versenykorlátozó megoldásokkal járó rendszert.

5. Összefoglalás

A közös jogkezelők hagyományos tevékenysége kétségtelenül mély gyökerekkel rendelkezik Európában és számtalan társadalmilag hasznos előnye van. A modern technológiai fejlődés azonban az online tartalmak közös jogkezelése esetén lényegében egy teljesen más rendszert jelent, amely esetén az offline tartalmak közös jogkezelése kapcsán kialakult tradíciók és érvek, mondhatni meghaladottak. A technológiai lehetőségek biztosítják, hogy a szerzők és a felhasználók közvetlenül részesedjenek a szolgáltatás előnyeiből és egyik félnek se kelljen alapvetően támaszkodnia egy közvetítő rendszerre. Egy ilyen új rendszer teljes mértékben verseny konform megoldás útján is megszülethet és jelentős fogyasztói jólét növekedéshez vezethetne – gyakorlatilag vezet már¹⁸ - és mindezt annak biztosításával, hogy a kereslet-kínálat törvénye határozhatná meg ezt a szolgáltatási piacot is. A kulturális feladatokat pedig a más szektorokban megszokott módon, akár az állam, akár a magánszektor elláthatja.

¹⁸ Lásd pl. streaming zene szolgáltatások.